

Minitel/Se, The Internet of Dead Things Institute

SZTUKA Z KAŻDEJ STRONY

All Or Nothing At All, Persijn Broersen (NL), Margit Lukács (NL)

Performance Voidness Of Touch, Gil Delindro (PT)

12 maja zainaugurowana zostanie 19. już edycja Biennale Sztuki Mediów WRO. O znaczeniu tytułowego „reverso”, rozpisany na resztę 2021 roku programie święta nowych mediów oraz pandemicznej kondycji sztuki i jej odbiorców rozmawiamy ze współzałożycielem Biennale WRO i jego dyrektorem artystycznym – Piotrem Krajewskim.

Można by się spodziewać, że – ze względu na swą specyfikę – sztuka nowych mediów będzie bardziej niż inne gałęzie twórczości odporna na pandemiczne zdystansowanie, scyfryzowanie i usieciowienie życia. Czy doświadczenie ostatniego roku potwierdza taką intuicję? Jak artyści i artystki oraz całe nowomediálne środowisko odnalazło się w tej bezprecedensowej sytuacji?

Ponieważ nowe media wykorzystują środki komunikacji, może się wydawać, że artyści medialni rzeczywiście powinni mieć w pandemii trochę łatwiej i nie odczuwać braku kontaktu z widzami tak bardzo, jak twórcy innych dziedzin. W końcu jeszcze przed pandemią COVID-19 transmitowali oni performance'y, koncerty, działania dźwiękowe i wizualne; istniała sztuka sieci; publikowane były filmy, grafiki, fotografie czy dzieła oparte na grach. To wszystko pozostanie także, gdy pandemia ustąpi – może nawet widzowie będą na te formy uważniejsi.

Odczuwamy już jednak mocno, że nie może to być jedyna forma spotkania ze sztuką. Tak jak nie wszystkie dzieła nadają się do ekspozycji w przestrzeniach otwartych i nie wszystkie dają sobie radę pośród zgiełku ulicy, tak nie każde mogą zyskać uznanie i widoczność w internecie. Przecież

nie wszyscy chcą tworzyć krótkie formy, zabawne gify czy memy albo artystyczne interwencje, które dynamika sieci społecznościowych sama wprawi w ruch. Po ponad roku doświadczeń można chyba powiedzieć, że artyści nowomediálni – podobnie jak przedstawiciele innych sztuk – potrzebują: realnego kontaktu, rzeczywistych przestrzeni dla namysłu, wymiany energii, okazji do spojrzenia na swoje dzieła pośród widzów.

Ważny jest jednak nie tylko rodzaj sztuki i jej kondycja, ale też dyspozycja widzów, czyli nas wszystkich. Na początku, w trakcie pierwszego lockdownu, całkiem dobrze radziły sobie pokazywane online prace wideo, transmisje performance'ów, oprowadzania po wystawach. Wiele zdarzeń artystycznych starało się (z różnym skutkiem) dopasować do tej jedynej dostępnej formy komunikacji – wtedy miało to jeszcze urok nowości. Później pojawiło się znużenie kontaktem wyłącznie przez internet, do którego dla wielu z nas przeniosła się też codzienna praca czy edukacja. To, co jest dostępne wyłącznie online – nie tylko zresztą w sztuce – traktujemy jako nie najlepsze zastępstwo dla aktywności, które już bardzo chcielibyśmy podjąć zupełnie inaczej.

Jak w tym kontekście należy rozumieć hasło „reverso” – od czego to odwrót, ale i zwrot w stronę czego?

To w żadnym wypadku nie odwrót! To zachęta do doświadczania sztuki w całej złożoności, do wnikiwania, rozumienia poprzez cyrkulowanie między różnymi obszarami, punktami odniesienia, węzłami znaczeń, interpretacji i odczuć. Do obserwacji

z różnych perspektyw, dołączenia własnych doświadczeń i refleksji jako źródła tworzenia kanwy kontaktu w sztuce. Ukazanie i upowszechnienie w różnych formach elementów tego procesu stanowi jedno z głównych i najbardziej wymagających wyzwań programowych, kuratorskich i promocyjnych tej edycji.

Tegoroczne biennale odbywać ma się jako wydarzenie hybrydowe – w formule, którą twórcy kultury testowali i udoskonalali na przestrzeni ostatnich kilkunastu miesięcy. W jaki sposób przestrzeń fizyczna i wirtualna będą ze sobą współistnieć i wzajemnie się uzupełniać podczas WRO?

Po miesiącach zdalnego funkcjonowania, po wielu przecież całkiem udanych projektach widzimy, jak niezbędne jest przywrócenie realnego spotkania, którego jak na razie łatwo nie zastąpi udoskonalanie form online. Wyłaniają się nowe pytania: jak przekroczyć ograniczenia cyfryzacji kultury, wydobywając z niej to, co najwartościowsze, nie czyniąc jednocześnie z widza konsumenta sieciowego contentu? Jak utrzymać uwagę widza, pozbawionego wspólnotowości przeżywania i przesyconego sieciowymi bodźcami?

Na pewno więc ważne jest dla nas to, by jak najwięcej działań zrealizować w bezpośrednim kontakcie z publicznością: wystaw z obecnością dzieł i artystów, performance'ów na żywo, działań z progra-

mem mediacji sztuki, czyli przyjaznego wsparcia dla widzów. Na wypadek możliwych ograniczeń w funkcjonowaniu instytucji kultury przygotowujemy również nowe sposoby partycypacji online, choć oczywiście najlepiej byłoby, gdyby ta sfera pozostała tylko uzupełnieniem wydarzeń odbywających się realnie. Zapewne jeszcze przez długi czas nie będziemy mogli bez żadnych obostrzeń i limitów otworzyć galerii dla szerokiej publiczności. Stąd program Biennale WRO rozłożyliśmy równomiernie na pozostałe miesiące roku. Będą cztery główne wystawy, kilkanaście programów pokazów wideo i performance'ów, koncerty.

Program jak zwykle jest bogaty i różnorodny. Jakich wystaw i prezentacji jakich twórczyni i twórców nie warto przegapić?

Przed nami „Start Reverso”, czyli nietypowa performatywna wystawa, którą w maju pokażemy w Centrum Sztuki WRO, Galerii Entropia, IP Studio, Instytucie Grotowskiego i przestrzeni NFM-u. Zobaczymy na niej instalacje artystów z różnych krajów, odnoszące się do wyzwania komunikacji o poczuciu wspólnoty w dobie sztucznej inteligencji. Będą to między innymi prace artystów z Niderlandów, Persijna Broersena i Margit Lukács, niedawnego absolwenta wrocławskiej ASP Krystiana Grzywacza czy Gila Delindro z Portugalii, który już od początku kwietnia przebywa we Wrocławiu, kończąc nowe, rozbudowane dzieło. Będzie też freegańskie działanie ErrorBistro przedkładające ratowanie zasobów

ponad wstręt oraz łączące miejski aktywizm, muzykę i improwizację kulinarną.

A na otwarcie następnej wystawy, 18 czerwca, wrocławski artysta Tomasz Domański przygotowuje nowy performance. Wtedy też nowy projekt z obszaru bioart zaprezentuje laureat jednej z poprzednich edycji Biennale WRO, Elvin Flamingo.

Jakie dyskusje, wykłady, wydarzenia specjalne towarzyszyć będą programowi głównemu?

13 maja w Barbarze, ale i w transmisji online, spotykamy się z artystkami z Finlandii – Kaisu Koivisto i Anną Nykyri oraz z Pawłem Janickim z WRO, rozwijającymi wspólny projekt realizowany w Helsinkach i we Wrocławiu. Tematem rozmowy będzie artystyczna kooperacja w czasach pandemii, nauka nowych sposobów operowania mediami, poszerzenie pola twórczości i wyzwania zespołowej kooperacji i artystycznego porozumienia na odległość. Tego samego dnia odbędzie się pierwszy z pokazów wideo dla publiczności zgromadzonej w Barbarze, ale także dostępny na kanałach wideo Centrum Sztuki WRO. Wspólnie ze Strefą Kultury Wrocław i Instytutem Kulturoznawstwa UWr przygotowujemy też spotkanie w ramach znanego cyklu Akademia Miejska pod tytułem „Obrazki z końca świata”, które odbędzie się 27 maja w Barbarze i transmitowane będzie na Facebooku.

Rozmawiał: Kuba Żary

6

Models for Environmental Literacy, Tivon Rice (US)

ALL SIDES OF ART

A Giant Swarm, Gretta Louw (AU)

The 19th edition of the International WRO Media Art Biennale will start on 12th of May. We decided to interview Piotr Krajewski, co-founder of the WRO Biennale and its artistic director, about the meaning of the eponymous “reverso”, the programme of the new media festival spread across the remainder of 2021 and the condition of art and its recipients amid the pandemic.

One could have expected that – given its nature – new media art will be less prone to social distancing introduced as a result of the pandemic, digitalisation and the entire live moving online. Does the experience of the past year support such an intuition? What did the artists and the entire new media community feel like in this unprecedented situation?

Since new media is based on the means of communication, it might seem that media artists really should have it a little easier in the pandemic and not feel the lack of contact with their audiences as much as artists in other fields. After all, even before COVID-19 they were broadcasting performances, concerts, sound and visual actions; we had network art; films, graphics, photographs and even game-based works. And we are going to have all of this when the pandemic is over – perhaps viewers will be more mindful of these forms as well!

However, we are already well aware of the fact that this cannot be the only way to experience art. Just like not every single work of art is suitable for display in open spaces and not every single one of them can be received well amid the hustle and bustle of a busy street, not every piece of media art can get the recognition and views it deserves online. After all, not everyone wants to create short forms, funny gifs or memes, as well as artistic interventions set in motion by the dynamics of social networks. After more than a year, you could say that new media artists – just like the representatives of other arts – crave actual human contact, spaces for reflection, exchange of energy, an opportunity to look at their works among the audience.

What is important, however, is not only the type of art and its condition, but also the state of the audience – and by the audience I mean every single one of us. In the beginning, during the first lockdown, video works shown online, broadcasts of performances, guided tours of exhibitions did quite well. Many artistic events tried – with varying success – to fit into this only available mould and take advantage of this new form of communication, which at that time was still something new and fresh. All human connections mediated by the internet quickly wore us out, as we saw education and our jobs move to this space. We consider the stuff that is available online as an ersatz for activities that we would love to experience in a different way.

How should we understand your headline – “reverso” – given this context? What are you turning away from, and what do you want to go towards?

We are not turning away! It is an invitation to experience art in all its complexity, to go deeper, to foster understanding by circulating between different areas, points of reference, nodes of meanings, interpretations and feelings. To look at art from various perspectives, to include one’s own experiences and reflections as a source for creating a platform for contact in art. Showing and disseminating the elements of this process in a wide variety of forms is one of the main and most demanding challenges of this edition from the standpoint of programming, promoting and curating this year’s edition.

This year’s Biennale is going to be a hybrid event, tried, tested and refined by culture creators over the course of the past several months. How will the physical and virtual spaces coexist and complement each other during WRO?

After months of doing everything remotely and after a number of projects which were quite successful in their own right, we can see how we all crave to bring back actual meetings, which currently cannot be easily replaced by online solutions – even though they are getting better. New questions emerge – how to transcend the limitations of digitalisation of culture, extracting what is most valuable from it without turning the viewer into a consumer of online content? How to keep the at-

Soft poachers,
Laura Grudniewska (PL)

m h y t n i x,
Karin Ferrari (IT),
Bernhard Garnicnig
(AT), Peter
Moosgaard (AT)

attention of a viewer, deprived of the community of experience and saturated with all the stimuli prevalent on the internet?

We want to make sure that as many activities as possible are carried out in direct contact with the audience – exhibitions of works with artists, live performances, activities with an art mediation programme, or in other words, some friendly support for the audience. In case of possible restrictions concerning the functioning of cultural institutions, we are also preparing new ways of online participation, although of course it would be best if this sphere remained only a supplement to real events. It is probably going to take a while until we can open our gallery to the general public without any restrictions and limitations. That is why we decided to spread the programme of the WRO Biennale evenly over the remaining months of the year. There will be four main exhibitions, over a dozen video show programmes, performances, and concerts.

The event programme is rich and diverse – as always. Which exhibitions and presentations are must-see this year?

We are in for *Start Reverso*, an unusual performative exhibition that will be shown in May at the WRO Art Center, Entropia Gallery, IP Studio, Grotowski Institute and the space of the NFM, featuring installations by artists from different countries, addressing the challenges of communicating the sense of community in the age of artificial intelligence. These will include works by artists from the Netherlands – Persijn Broersen and Margit Lukács, Krystian Grzywacz, a recent graduate of the Wrocław Academy of Art and Design, as well as Gil Delindro from Portugal, who has been in Wrocław

since the beginning of April to complete a new, expansive piece. We are also going to see the free-gan action by ErrorBistro, who prioritise resource rescue over revulsion, combining urban activism, music and culinary improvisation.

Then we have Tomasz Domański, an artist from Wrocław, who is preparing a new performance for the opening of the next exhibition on 18th of June. We are also going to see the new bio-art project by one of the winners of previous editions of the WRO Biennale – Elvin Flamingo.

What discussions, lectures, special events will accompany the main programme?

On 13th of May, we are going to meet Finnish artists – Kaisu Koivisto and Anna Nykyri, as well as Paweł Janicki from WRO, who are developing a joint project carried out in Helsinki and Wrocław. The meeting will take place in Barbara and will be broadcast online. The conversation will focus on artistic collaboration during the pandemic, learning new ways of using media, expanding the field of creativity and the challenges of remote collaborative teamwork and artistic understanding. On the same day, we are going to see the first video screenings held for the audience gathered at Barbara and broadcast on the video channels of the WRO Art Center. Together with Wrocław Culture Zone and the Institute of Cultural Studies of the University of Wrocław, we are also working on a meeting as part of the well-known series City Academy entitled *Pictures from the End of the World*, slated to take place on 27th of May in Barbara – of course, it is going to be broadcast on Facebook.

Interviewer: Kuba Żary